

Tolnamegyei Népújság 1988. november 10.

Számítástechnika a betegségek megelőzésében és a gyógyításban

Interjú R. O' Moore-ral és dr. Jávor Andrással

Lapunkban több alkalommal is jelentkeztünk tudósítással a XIV. Neumann kollokviumról, melyet idén Szekszárdon, a Babits Mihály Megyei és Városi Művelődési Központban tartottak Medicomp '88 címmel. E négynapos tudományos tanácskozás során kértünk interjút az ír R. O'Moore-tól, az Európai Egészségügyi Informatikai Szövetség elnökétől és dr. Jávor Andrástól, a megyei kórház főigazgató-helyettesétől, a Szociális és Egészségügyi Minisztérium Gyógyító Ellátás Információs Központja igazgatójától.

Népújság: Milyen céllal rendezik meg ezeket a kollokviumokat, s ebben az esztendőben miért éppen Szekszárd adott otthont e tudományos tanácskozásnak?

Dr. Jávpr A.: Szám szerint ez volt a XIV. Neumann kollokvium. Az elsőt - majd azután e mostani kivételével a többit is - Szegeden, a József Attila Tudomány- egyetemen. Kalmár László professzor alakította ki ott az első „kim-labort”, amelyben a szakma ápolását megkezdte. Arról volt szó, hogy a számítástechnikai és a kibernetikai módszereket az orvostudományban és a biológiában alkalmazzák. Ez a Kalmár-iskola megkapta a maga kongresszusát, ami nagyon jól működött Szegeden. Sajnos, idén ennek megrendezésére ott nem volt elég szervezőerő, így februárban fordultak Szek- szárdhoz - amely a másik ágat, a számítástechnika betegellátásban való alkalmazását képviseli, illetve alkalmazza - hogy vegyük át a szervezést, és a rendezést. Különben eddig is minden alkalommal részt vettünk a Neumann kollokviumokon. Szeged mindig a fejlesztőknek volt a városa, mi meg inkább a felhasználórendezvényeknek adtunk otthont. Persze, nagyon szívesen „beugrottunk”, hiszen e kollokvium aktualitását az adta, hogy az egészségügyi reform kidolgozásában - a megyei kórházban működik a Szociális és Egészségügyi Minisztérium Gyógyító Ellátás Információs Központja - segítségünket kérték. Tehát mi dolgoztuk ki a most induló reformfolyamathoz a struktúra-és költségelemeket, melyek az új finanszírozás és a struktúraváltás alapjait megteremtik a magyar egészségügyben.

Népújság: Lévéen a szekszárdi 1987 óta központi intézmény, egészen kézenfekvő, hogy itt rendezték meg a kollokviumot. Érdekelne, hogy a korábban megyei intézet országossá válása - a Szociális és Egészségügyi Minisztérium információs központja lett - jelentett-e anyagilag, netán etikailag hátrányt megyénknek, illetve a megyei kórháznak?

Dr. Jávor A.: Leszögezhetem, hogy ezen Tolna megye nagyon sokat nyert. Ezzel a lépéssel sokkal jobb helyzetbe jutott a számítástechnika, mint amiben korábban volt. Azzal, hogy a Gyógyinfok országos intézet lett és a reform kidolgozását kapta feladatul, a számítástechnikai háttér is megerősödött. Idén például egy amerikai mikro Vax II számítógép került ide - ez a magyar egészségügy legnagyobb számítógépe -, melyen a megye egészségügyi információrendszerei is futnak, nemcsak az országos adatok. S a jövőben ez méginkább így lesz. A szakembergárda és támogatása, az ehhez szükséges megtartóerő is megnövekedett. S el kell mondanom, hogy mindazon rendszerek, melyek korábban kidolgozásra kerültek, ma is üzemelnek, sőt, továbbfejlődtek.

Népújság: Az O'Moore úr által ismert európai országokban hogyan használják fel ezeket az adott programokat, további fejlesztésüknek milyenek az anyagi lehetőségei, s ezek mennyire szolgálják a gyógyítást?

O'Moore: Az utóbbi három-négy évben a világ minden országában az volt a

Dr. Jávor András

fő célja a számítástechnika orvostudományban való alkalmazásának, hogy megpróbálják a gyógyító tevékenység színvonalát ezáltal szinten tartani. Az ehhez szükséges pénz előteremtése szinte mindenütt a fő gondot jelenti. És világszerte az a helyzet alakult ki, hogy akik a közegészségügyre és a szociális gondoskodásra vonatkozó tételek összegét eldöntik, azok módokat keresnek arra, hogy a feltétlenül igényelt összegeket megszerezzék és gátolni igyekeznek azt, hogy többre legyen szükség, hiszen a költségvetés más területeiről nem tudnak kiszakítani maguknak. Az a felfogás terjedt el, hogy a legjobb módszer a költségek kézben tartására az, hogyha bevezetik a számítástechnika módszereit. Ez az egész világon - függetlenül attól, hogy milyen politikai rendszer uralkodik - így van.

Népújság: Meglehetősen szomorú, hogy szinte folyamatosan a pénzről beszélünk, de az informatikában az a legfontosabb tényező. Ennek ismeretében kérdezem, hogy az európai mezőnyben hol foglal helyet Magyarország a számítástechnika orvostudományban való alkalmazását illetően?

O'Moore: Magyarország nem is áll rosszul, ami az egészségügyi költségvetést illeti. Sőt, tulajdonképpen azt állapíthatjuk meg, hogy a szocialista országokban általában az egészségügyi kormányzat elegendő költségvetési erőforrást áldoz erre a területre. Ugyanakkor azt is meg kell állapítani, hogy egyetlen országban sincs soha elegendő pénz a közegészségügyre, s ez az egészségügy általános problémája.

Népújság: Hogy milyen szerepet bír a számítástechnika a gyógyításban, az világos. De emellett a megelőzésben is van jelentősége?

O'Moore: A számítástechnika egyik alapvető célja éppen az, hogy hatékonyan segítse elő mind a megelőzést, mind a kórházi betegellátást. Tehát a számítástechnika segítségével olyan információkhoz kell jutnunk és jutunk is, melyek alapján a megelőzés is a gyógyítás hatékonyságát optimalizálni lehet.

Népújság: Nincs-e valamiféle ellentmondás hazánk informatikai rendszerének fejlettsége és a gyógyító intézetek állaga, állapota, műszerezettsége és egyéb ellátottsága (ellátatlansága) között? Avagy e két különböző előjelű tény egymást képes-e erősíteni?

Dr. Jávor A.: Most, a reformfolyamat kapcsán át kellett tekintenünk egészségügyünk struktúráját, szakmapolitikai rendszerét. Én kicsit árnyaltabban fogalmazva azt mondom, hogy mi úgy ítéljük meg, hogy a magyar egészségügyben együtt él a hiány és a pazarlás. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti jövedelemből való részesedésünket mi alacsonynak találjuk - az egészségügyi kormányzat úgyszintén -, s ez még alacsonyabb nemzetközi mércével mérve. Az viszont kétségtelen, hogy ennek emelése a költségvetési reform előrehaladásának függvénye, attól nem szakítható el. Azt is hozzá kell tenni, hogy ez a reformfolyamat egyik fontos pontja. Persze, ennek megjelenése előtt is a költségvetés pillanatnyi helyzetétől függetlenül mi a forrásteremtésen

R. O'Moore

fáradozunk, ugyanakkor az egészségügyi kormányzat akkor szerezhethet hitelt az egészségügynek a magyar társadalom előtt, ha a saját belső pazarlásait is felszámolja, ami lényegében szakmapolitikai struktúraváltást és sokkal hatékonyabb forrásüzemeltetést is jelent. Olyan osztályokat, olyan intézményeket kell üzemeltetni, amelyek arányban állnak a vele szemben támasztott társadalmi elvárásokkal. A túlméretezett intézményeket, a kihasználatlan kórházi ágyakat nem szabad megszüntetni, hanem át kell alakítani például szociális ellátó intézményekké, melyekre szükség van. Ilyenre az elmúlt időszakban megyénkben is volt példa. Erre olyan szabályozókat kell kialakítani, melyek belső érdekeltségeket hordoznak magukban.

Népújság: Ön, mint a szakma egyik legjobb ismerője, talált-e valami újdonságot, netán Európa-szerte propagálható módszert a szekszárdi Medisoft '88 kiállításon?

O'Moore: Nagyon nagy benyomást gyakoroltak rám az itt látott softverek, a döntéselőkészítést támogató szakértői rendszerek közül jócskán akadnak olyanok, amelyeknek határozottan esélyük van arra, hogy ezeket nyugaton is értékesíteni lehessen. Egyébként a szocialista országokban az elmúlt években jelentős problémaként kezelték azt, hogy nem lehetett hozzájutni nagy számítógépekhez. Az utóbbi idők fejleményei arra utalnak, hogy ez nem is nagy baj, mert a problémák nagy része megoldható a jelenlevő kis számítógépeken is. Ami Magyarországon nagyon előre vitte a kutatást, az az ismeret, a szakértelem, a szellemi kapacitás. S ennek néhány nagyon szép példáját láttuk Jávor doktor intézetében is.

Népújság: Tehát leszögezhetjük, hogy a számítástechnikának vannak olyan lehetőségei, hogy felhasználásával csökkenthetjük az egészségügyi ráfordítást?

Dr. Jávor A.: Erre meggyőző példát lehet mondani Anglia gyakorlatából, ami önmagában is meglepő tény. De tény...

Népújság: Járt-e már máskor is O'Moore úr Magyarországon? S még egy kérdésem van, miszerint; a hétköznapi kapcsolata mit takar, s mit jelent Magyarországnak a továbbiakban az európai szervezet tagjának lenni?

O'Moore: Magyarországon még nem voltam, s ezért különösen örülök e meghívásnak. Magyarország az európai társaság tizenharmadik tagja lett. Az önök hazája az első szocialista ország, mely teljes jogú tagja a szervezetnek. A Neumann János Társaság Orvosbiológiai > Szakosztálya idén augusztusban lépett be az európai szervezetbe, de ezt megelőzően az éves közgyűléseken rendszeresen szerepeltek ott magyar előadók igen magas színvonalú előadásokkal.

Népújság: Tehát ezt úgy érthetem, hogy visznek szellemi terméket, de ugyanakkor hoznak is haza?

O'Moore: Pontosan ez a lényeg, s ez a célja az európai szervezetnek. A szekszárdi kutatók 1984 óta mindig jelen voltak a közgyűlésen, ahol érdeklődésre tartottak számot előadásaik.

V. HORVÁTH MÁRIA